

תכנון ובניה חלק א' יסודות התכנון העירוני

תאוריות תכנוניות

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות בתכנון

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות תהליכיות - פרוצדורליות

תכנון רציונלי - כוללני

תכנון המושתת על הנחת היסוד שכל תכנון עירוני ניתן לפתרון בדרך של היגיון מדעי תוך שימוש בשיטה רציונלית ומבוקרת. תהליך התכנון מתנהל בשלבים:

- I. תהליך קבלת ויישום החלטות רציונליות
- II. חזרה על התהליך באופן מחזורי עד אשר המערכת מגיעה לפתרון המיטבי.

תהליך התכנון מבוטא בשני האופנים:

- רציונלי
- כוללני

כל הזכויות שמורות - ניר בדנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות תהליכיות - פרוצדורליות

הביקורת על הליך התכנון הרציונלי כוללני:

1. שלמות המידע
2. זמן
3. עלות
4. קבעון
5. סובייקטיביות

כל הזכויות שמורות - ניר בדנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות תהליכיות - פרוצדורליות

תכנון מספק (Satisfying)

אינה מוותרת על חשיבה רציונלית אבל ממתנת אותה על ידי שיקולים פרגמטיים

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות תהליכיות - פרוצדורליות

תכנון תוספתי (incrementalism)

שיטה זו מבוססת על הליך מדעי אך לא מאמינה ביכולת ליישם רפורמות גדולות. מטרתה אינה תוצאה אידאלית, אלא למצב טוב יותר.

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות תהליכיות - פרוצדורליות

הביקורת על תכנון תוספתני:

1. מבוססות על שביעות רצון.
2. פתרונות עכשוויים.
3. חסר חזון.
4. החלטות מהירות.
5. פתרונות קטנים וחלקיים לבעיות גדולות ומורכבות.
6. גישה שמרנית.

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות תהליכיות - פרוצדורליות

תכנון אסטרטגי

צירוף של הגישה הכוללנית לטווח ארוך עם פרגמטיות בהווה.
תכנון "העתידי הרצוי" לטווח הרחוק בהתבסס על מודלים וכלי אופטימיזציה.

ניתוח SWOT: המודל המשמש לאבחון והערכה של מצב אסטרטגי על פי השוואה בין חולשות ועוצמות.

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות תהליכיות - פרוצדורליות

SWOT ANALYSIS

SWOT

- חוזקות - (Strengths)
- חולשות - (Weaknesses)
- הזדמנויות - (Opportunities)
- אימים - (Threats)

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות תהליכיות - פרוצדורליות

הביקורת על תכנון אסטרטגי:

1. מניח כי קיים מודל אסטרטגי אחד
2. מניח שהאימים העיקריים על הארגון ידועים ומוכרים.
3. מניח סימטריות במידע
4. בינאריות

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות פרוגרסיביות

- קשרים חברתיים.
- יחסים בין המתכנן לציבור.
- נקודות מבט שונות.
- תהליך פוליטי
- מו"מ.

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות פרוגרסיביות

תכנון מסנגר

- לתושבים קיים ידע בעל ערך שלא קיים למתכנן.
- המתכנן נתפס כסנגור של תושבים.
- מביא את קולם אל שולחן התכנון.
- מענה לקשת רחבה של בעיות.
- יעדי התכנון אינם ניטראליים.
- המתכנן מציג את עמדות קבוצת האוכלוסייה.
- התכנון הינו תהליך לקידום מגוון דעות החברה.
- ייצוג של קבוצות שונות.

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות פרוגרסיביות

תכנון מתקשר

- המתכנן ממלא תפקיד של מגשר
- יוצר תקשורת, ממתן קונפליקטים, הסכמות ופשרות.
- התחשבות בכל בעלי העניין
- ניסיון לבנות קונצנזוס.

מאפייני הליך התכנון:

- הקשבה.
- דיאלוג.
- שימוש בשפות שונות
- ייצוג כל הקבוצות.
- למידה הדדית.
- מידע אובייקטיבי וגם מידע איכותני.

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

גישות פרוגרסיביות

הביקורת על תכנון מתקשר:

1. נאיבי
2. ארוך ומסורבל
3. מרחיק את התכנון מהידע התכנוני ומנתב את המתכננים אל ניהול דיון.
4. בפשרה לא ניתן להגיע לרעיונות תכנוניים חדשים.

כל הזכויות שמורות - ניר בודנשטיין - שמאות מקרקעין

סיכום גישות בתכנון

גישות פרוגרסיביות	גישות תהליכיות - פרוצדורליות	
מדגישות את התהליך החברתי בתהליך הכנת התוכנית (התכנון הינו ביטוי פיזי מרחבי, להיבט סביבתי).	מדגישות את תהליך החשיבה שעובר המתכנן בזמן הכנת התוכנית (אובייקטיביות מבוססות על תיאוריות רציונאליות מוסדרות).	קו מנחה
תכנון הוא תהליך פוליטי הכולל אינטרסים וערכים. החלטות מתקבלות על ידי משא ומתן. אין תכנון נכון או לא נכון.	התכנון הוא מדע מדויק, אובייקטיבי, מבוסס על תיאוריה רציונאלית מוסדרת שיש בה נכון ולא נכון ושיש לה כלים ושיטות עבודה סדורות ומדויקות.	תהליך
חשיבות עליונה לידע המקומי. לא די בידע מקצועי, יש חשיבות עליונה למידע על הקבוצות השונות, על מפגש אינטרסים וערכים הנובעים מהשקפות שונות ומנקודות מבט שונות.	הידע הנדרש לשם קבלת החלטות נכונות הינו ידע מקצועי. מקבלי ההחלטות הם מומחים, הכלים לקבלת ההחלטות הינם מקצועיים.	ידע הנדרש
תהליך חברתי שקבוצות שונות משפיעות עליו.	מקבלי ההחלטות הם מומחים והכלים לקבלת ההחלטות הם כלים מקצועיים. מתכנן מלומד ומקצועי. גישה זו עוסקת באיש המקצוע.	גורם מבצע